MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI

MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI

Seduta tal-5 ta' Ottubru, 2011

Citazzjoni Numru. 94/2001/1

Socjeta' tad-Duttrina Nisranija M.U.S.E.U.M

vs

L-Avukat Dottor Monica Vella bhala prokuratrici ta' l-imsiefra Josephine Azzopardi

Il-Qorti,

Rat ic-Citazzjoni li permezz taghha s-socjeta' attrici, wara li ppremettiet illi:

Peress illi s-socjeta' attrici hija proprjetarja u fil-pussess tal-fond numru sitta u tmenin (86), Triq Santa Katerina, Xewkija, Ghawdex;

Peress li l-konvenuta hija proprjetarja tal-fond numru sebgha u tmenin (87) ta' l-istess Triq Santa Katerina, Xewkija. Ghawdex;

Peress illi l-linja divizorja ta’ bejn dawn iz-zewg fondi m’hijiex fizikament delimitata u tezisti kontestazzjoni bejn il-partijiet fejn tinsab din il-linja;

Peress illi ricentement u zgur wara l-ewwel (1) ta’ Settembru ta’ tas-sena elfejn u wiehed (2001) il-konvenuta vjolentement u klandestinament bniet hajt li permezz tieghu ssegregat il-fond taghha minn dak ta’ l-attrici u dan ghamlitu kapricjozament billi ghalqet u mblokkat bieb tal-hgieg li kien jaghti mid-dar ghall-bitha;

Peress illi dan l-agir jikkostitwixxi spoll vjolenti u klandestin fil-konfront tal-attrici;

Talbet lill-konvenuta nomine tghid ghaliex m’ghandhiex din il-Qorti:

1. Tiddikjara illi l-agir fuq imsemmi da parti tal-konvenuta jikkostitwixxi spoll vjolenti u klandestin;
2. Konsegwentement tikkundanna lill-konvenuta sabiex fi zmien qasir u perentorju li jigi prefiss minn din il-Qorti hija tispurga l-ispoll minnha kommess;
3. Tawtorizza lis-socjeta’ attrici sabiex fin-nuqqas da parti tal-konvenuta hija taghmel l-istess xoghlijiet a spejjez tal-konvenuta;

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-Mandat ta’ Inibizzjoni fl-istess ismijiet numru 47/2001;

Il-konvenuta imharrka ghas-subizzjoni li ghaliha minna issa qieghda tigi ngunta;

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tas-socjeta' attrici debitament ikkonfermata bil-gurament ta' Mary Jane Xuereb.

Rat in-Nota ta’ l-Eccezzjonijiet tal-konvenuta nomine li eccepiet illi:

1. Perliminarjament, tecepixxi l-preskrizzjoni ta’ tletin sena u anke l-preskrizzjoni ta’ erbghin sena skond l-Artikoli 2143 u 2144 tal-Kodici Civili, stante il-bieb

illi allegatament gie imblokkat recentement kien ilu imblokkat ghal bosta snin permezz ta' injam u materjal iehor u matul dawn is-snin kollha s-socjeta' attrici ma ghamlet l-ebda uzu mill-imsemmi bieb u qatt ma kellha access mill-imsemmi bieb ghal gol-proprjeta' tal-konvenuta nomine u ghaldaqstant is-socjeta' attrici ma tistax tezercita' l-ebda azzjoni possessorja stante illi qatt ma kellha l-pussess allegat;

2. Preliminarjament in-nullita' u l-irritwalita' tac-citazzjoni odjerna stante illi giet prezentata intempestivament;

3. Minghajr pregudizzju ghall-premess, illi it-talbiet attrici huma nfondati fid-dritt u fil-fatt in kwantu illi l-elementi rikjesti mil-ligi sabiex jirradikaw l-azzjoni ta' l-ispoll u cioe' l-klandestinita' u l-vjolenza tal-att in mertu ma jissussistux;

4. minghajr pregudizzju ghall-premess, il-konvenuta nomine teccepixxi illi fil-kaz odjern ma hemmx lok ghall-azzjoni ta' spoll stante illi ma gie kommess l-ebda spoll mill-konvenuta nomine peress illi l-linja divizorja ta' bejn dawn iz-zewg fondi ilha bosta u bosta snin delineata. Is-socjeta' attrici ma tista' bl-ebda mod u manjiera kappriccozament twaqqaf lill-konvenuta nomine milli taghmel xogholijiet fil-fond proprjeta' taghha nomine u milli taghmel dawk ix-xogholijiet necessarji ta' manutenzjoni u protezzjoni tal-proprjeta' taghha nomine;

5. Minghajr pregudizzju ghall-premess, jekk xi darba s-socjeta' attrici kellha xi jedd kontra l-proprjeta' tal-konvenuta nomine, kull tali pretensjoni ilha zmien twil preskritta bil-ligi;

6. Illi, in kwantu prokuratrici, l-esponenti tirriserva illi teccepixxi ulterjorment u li ticcara u tikkwalifika l-eccezzjonijiet taghha nomine;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenuta nomine kkonfermata bil-gurament taghha.

Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawza, inkluzi l-verbali tax-xhieda prodotti u d-dokumenti esebiti.

Rat l-atti tal-mandat ta' inibizzjoni numru 47/01 u 79/05 u dawk tal-kawza numru 116/2005 bejn l-istess partijiet pendenti quddiem din il-Qorti wkoll, u allegati mal-kawza presenti permezz ta' diversi digrieti taghha.

Rat in-Noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Ikkunsidrat:

Illi din hija kawza ta’ spoll. Dwar kawza ta’ dan it-tip gie mfisser illi:

“In tema legali jinghad li l-‘actio spolii’ hija radikata pjuttost fuq l-ezigenzi ta’ utilita’ socjali milli fuq il-principju assolut tal-gustizzja, u hija eminentement intiza sabiex tkun estiza l-protezzjoni lil kwalunkwe pussess, u jigi mpedut li cittadin privat jiehu l-gustizzja f’idejh; b’mod li l-fini taghha huwa dak illi jigi restawrat l-istat tal-pussess li jkun gie skonvolt jew turbat;

L-art.572 (illum 535) tal-Kodici Civili, li jikkontempla din l-azzjoni, huwa ndubbjament ta’ ordni pubbliku, u huwa inerenti ghall-fatt ta’ min b’awtorita’ privata jaghmel ghad-dannu ta’ terza persuna att li, ghalkemm jista’ jkollu dritt ghalih, ma jkunx jista’ jezercitah minghajr l-intervent tal-Qrati (ara Kassazzjoni Torin 1 ta’ Awissu 1879 in re Borboglio vs.Fischt,Volum XIII, P.1,pag.555 tal-Annali tal-Gurisprudenza). Ma’ dan l-artikolu fuq imsemmi tal-ligi citata, ma ghandux jigi minsi l-art.794 (illum 791) tal-Kodici tal-Organizazzjoni u Procedura Civili, li jahseb u jghid li kontra l-azzjoni ta’ spoll ma humiex ammissibbli hlief eccezzjonijiet dilatorji – dak li huwa konfermat mill-gurisprudenza lokali u estera (ara Vol.XXXI.I.296 Appell 8 ta’ Marzu 1943,in re “Francesco Mifsud vs Michele Cassar”;Vol.XXI.II.83 P’Awla Civili,20 ta’ April 1916,in re ‘Michelina Falzon vs Giuseppe Bonello et.’ konfemata fl-Appell fis-26 ta’ Marzu 1917;Kassazzjoni Palermo 27 ta’ Ottubru 1899,in re Decarcano vs.Cafici,Foro Catanese Vol.1889,pagna 124;u dan biex inghataw xi sentenzi);…..”.[1]

[1] Margherita Fenech v. Pawla Zammit:Prim’Awla:12.4.1958 vol.XLII..II.975

Illi, ghalhekk, kif gie ripetutament imfisser mill-Qrati taghna, jenhtiegu tliet elementi sabiex tirnexxi kawza bhal din:

(i) li l-attur kellu l-pussess ta' kwalunkwe xorta jew detenzjoni tal-haga spoljata (*possedisse*);
(ii) li gie disturbat f'dan il-pussess (*spoliatum fuisse*); u
(iii) li ghamel il-kawza fi zmien xahrejn mill-allegat spoll *(infra bimestre deduxisse*);

"*Jekk imqar xi wiehed minn dawn ir-rekwiziti essenzjali ma jigix ppruvat, l-azzjoni taqa' minghajr ma jkun hemm bzonn li jigi ndagat jekk jirrikorrux anki r-rekwiziti l-ohra*."[2]

Dwar din l-azzjoni il-**Mattirolo** jispjega illi:

"*La reintegrazione del possesso a favore di chi ne fu spogliato e' una misura di ordine pubblico,e' un provvedimento diretto a conservare la pace pubblica. L'articolo 695 del Cocice Civile applica,in tutto il suo rigore,la regola* ***"spoliatus ante omnia restituendus****".Il perche' l'azione di reintegrazione,compiuto lo spoglio,compete a qualunque possessore,astrazione fatta dal carattere del suo possesso,sia pur questo anche solo precario,o di origine illegittima,purche' pero' abbia il carattere esteriore dell'esercizio di un preteso diritto."*[3]

Ghalhekk sabiex il-Qorti tkun tista' tilqa' t-talbiet attrici, jrid jigi stabilit jekk jezistux dawn it-tliet elementi fil-kaz in ezami. Mill-provi mressqa rrizulta illi s-socjeta' attrici qed tilmenta ghax il-konvenuta nomine imbarrat bil-gebel bieb li mill-fond tal-M.U.S.E.U.M. jaghti ghall-bitha li in parti hi allegatament proprjeta' taghha wkoll. Dan il-fatt ma giex kontestat mill-konvenuta nomine, u rrizulta li x-xoghol sar minn hu l-Avukata Vella stess permezz tal-haddiema tieghu.

---

[2] Joseph Tabone v. Joseph Flavia sive de Flavia;Appell Civ.7.3.1958 – vol.XLII.I.86
[3] Trattato di Dirito Giudiziario Civile Italiano Vol.I. 5ta.ed.1902 Torino,para.271

Il-konvenuta nomine pero’ tikkontesta l-pretensjoni tas-socjeta' attrici illi din kellha l-pussess jew detenzjoni kif trid il-ligi fi hwejjeg simili sabiex ikun jista’ jinghad illi giet disturbata f’dan il-pussess u ghalhekk intitolata ghar-reintegrazzjoni, u dan ghal diversi ragunijet, fosthom dawk ta' natura petitorja, li pero' ma jistghux jigu kunsidrati f'kawza bhal din.

Fin-Nota ta' l-Osservazzjonijiet taghha, ghalkemm ma semmiet xejn f'dan ir-rigward fl-Eccezzjonijiet taghha, l-konvenuta nomine titfa' dubbju dwar il-validita' tal-kawza billi ma ngiebet ebda prova dwar il-mandat li ghandha ta' Josephine Azzopardi, l-proprjetarja tal-fond adjacenti ghal dak tas-socjeta' attrici. Imma, apparti l-fatt li l-konvenuta nomine fil-kors kollu tas-smiegh ta' din il-kawza ma jidher li sabet ebda diffikulta' biex tiddefendi l-interessi ta' l-imsemmija klijenta taghha imsiefra, mill-istess Nota ta' l-Eccezzjonijiet taghha, u partikolarment fil-paragrafu sitta, tammetti b'mod inekwivoku li hija l-prokuratrici taghha.

Nghaddu ghalhekk minnufih sabiex jigi nvestigat jekk jezistux l-elementi mehtiega mil-ligi sabiex tirnexxi kawza bhal din.

IL-PUSSESS

Dwar l-ewwel element, indikat hawn fuq, li huwa mehtieg f' kawza ta’ spoll, inghad:

“*Illi l-ewwel rekwizit, kwindi, sabiex l-azzjoni tar-rintegrazzjoni tista’ tigi milqughha bil-favur, huwa li l-instanti jkollu l-pussess ta’ kwalunkwe xorta jew detenzjoni tal-haga li fuqha jkun pretiz li sar l-ispoll. L-espressjoni wzata mill-ligi –“**possession of whatever kind**” – dak li jinteressana f’dal-kaz – tikkomprendi tant il-pussess civili kemm dak semplicement naturali, u anki dak vizzjuz; imma pero’ tezigi dejjem f’dak li jippromwovi din l-azzjoni xi pussess; l-ghaliex, jekk l-attur f’kawza bhal*

din li fuqha qeghdin nitkellmu ma jkunx ippossjeda l-haga, l-azzjoni hija destinata li ma tirnexxix."[4]

Irrizulta fil-kaz in ezami illi l-fondi rispettivi tal-kontendenti originarjament kienu fond uniku, li wara li gie akkwistat ghal nofs indiviz kull wiehed minn Dun Frangisk Debono u Giovanni Spiteri, b'zewg kuntratti separati, gie maqsum bejniethom hekk kif stipulat f'kuntratt ta' l-20 ta' Marzu 1941.[5] Madankollu qasma fizika saret biss ghal dak li jirrigwarda d-dar u mhux ukoll ghall-bitha u l-mandra annessa. Sussegwentement il-parti ta' Dun Frangisk ghaddiet ghand is-socjeta' attrici b'wirt, u l-parti l-ohra giet f'idejn Josephine Azzopardi b'dota minghand missierha, Giovanni Spiteri. Sadanittant, pero' l-parti ta' Spiteri ghamlet zmien twil mikrija lil certu Djonisju Tabone li kien jghix hemmhekk bil-familja tieghu, u giet ivvakata biss wara li mietu hu u l-mara tieghu, xi ftit qabel ma giet istitwita l-kawza presenti. Fil-kaxxa tat-tarag tal-fond illum tas-socjeta' attrici, kien hemm bieb li jaghti ghall-bitha. Dan il-bieb kien jinfetah ghal gewwa u kellu t-twieqi tal-hgieg u l-kontraporti. Kemm dam il-fond adjacenti mikri ghand Nisju Tabone, dan il-bieb ma kienx jinfetah, ghax, kif qalet Mary Jane Xuereb, is-superjura tal-M.U.S.E.U.M., Tabone kien izomm il-klieb f'din il-bitha, u billi huma kien ikollhom it-tfal ghad-duttrina, kienu jibzghu li dawn jistghu jaghmlu ghalihom. Ghalhekk kienu biss jifthu t-twieqi ta' dan il-bieb ghad-dawl. Wara pero' li mietu ta' Tabone, u l-post li dawn kienu jokkupaw gie vvakat, il-bieb beda jinfetah ghall-arja wkoll, kif baqa' jsir sakemm flimkien ma' l-allura Avukat tas-socjeta' attrici, ghaddew minnu sabiex jaraw kif setghet issir il-kumplament tal-qasma, wara li Josephine Azzopardi rritornat mis-safar u wriet l-intenzjoni li taghmel xi modifiki fil-fond taghha.

Kif rajna fid-dottrina u gurisprudenza hawn fuq iccitata, ghall-fini ta' kawza bhal din huwa bizzejjed illi l-pussess jew detenzjoni jkun anke momentanju u lanqas hemm ghalfejn li jkun inkiseb b'mezzi legali. Huwa ghalhekk inutili ghall-konvenuta nomine li tallega li l-bitha ghal fejn

---

[4] Fenech vs Zammit gia citata

[5] ara Dok.C a fol.21 -23 tal-process

kien jinfetah il-bieb in kwistjoni kienet saret taghha bil-preskrizzjoni u konsegwentemnet kellha kull dritt taghlaq dan il-bieb bil-gebel, kif fil-fatt ghamlet. Gialadarba gie ppruvat sodisfacentement li s-socjeta' attrici, ta' l-inqas ghal ftit zmien qabel ma giet istitwita l-kawza, kellha l-pussess tal-bitha, billi kienet liberament taccedi ghaliha minn dan il-bieb, il-konvenuta nomine ma setghetx taqbad u tiehu l-ligi f'idejha u x'hin ifettlilha timbarra dan il-bieb.

L-ISPOLL

Kif rajna, l-ispoll mertu ta' din il-kawza kien jikkonsisti fil-fatt li l-konvenuta nomine, permezz ta' haddiema mqabbda minnha, imbarrat bil-gebel il-bieb li mill-fond tas-socjeta' attrici kien jaghti ghall-bitha, li l-istess socjeta' tippretendi li ghandha parti minnha bi proprjeta'. Dan certament sar minghajr il-kunsens u konoxxenza ta' l-istess socjeta', li l-membri taghha ndunaw biss b'li kien gara xi granet wara li gie mblukkat dan il-bieb.

IZ-ZMIEN

Fl-affidavit tieghu l-mibki Avukat Dottor Michael Grech jispjega li kien mar fuq il-post fil-31 ta' Awwissu 2001 flimkien ma' Mary Jane Xuereb u ghaddew minn dan il-bieb biex jaccedu ghall-bitha, halli jkunu jistghu jaraw ahjar kif setghet issir il-qasma ta' l-istess bitha u l-mandra retrostanti. Imbaghad fis-7 ta' Settembru 2001 gie nfurmat li l-bieb tal-bitha kien sadanittant gie mbarrat u ghalhekk intavolaw mandat ta' inibizzjoni,[6] biex ma jitkomplewx isiru kostruzzjonijiet qabal ma ssir din il-qasma.[7] Jirrizulta ghalhekk illi x-xoghol lamentat sar bejn l-1 u s-7 ta' Settembru 2001 u l-kawza presenti giet intavolata fl-1 ta' Novembru 2001, precizament qabel ma lahqu skadew ix-xahrejn koncessi mil-ligi.

Ghal dawn il-motivi, peress illi rrizultaw sodisfatti l-elementi kollha mehtiega mill-ligi sabiex tirnexxi kawza bhal din, tiddecidi l-kawza billi, filwaqt illi tichad l-

[6] Nru.47/2001 :Socjeta' Museum Sezzjoni Femminili vs Josepine Azzopardi quddiem din il-Qorti wkoll
[7] a fol. 29- 30

eccezzjonijiet tal-konvenuta nomine, tilqa' t-talbiet attrici, u:

1. tiddikjjara illi l-agir msemmi fic-citazzjoni jikkostitwixxi spoll vjolenti u klandestin da parti tal-konvenuta nomine fil-konfront tas-socjeta' attrici;

2. konsegwenetement tikkundanna lill-konvenuta nomine sabiex fi zmien xahar mil-lum tispurga l-ispoll minnha nomine kommess, billi tnehhi l-gebel li bih imbarrat il-bieb tal-bitha in kwistjoni; u

3. Fin-nuqqas li taghmel dan fiz-zmien hawn koncess, tawtorizza lis-socjeta' attrici sabiex taghmel ix-xogholijiet mehtiega hi stess a spejjez tal-konvenuta nomine.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta nomine.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------